

กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สูง
ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์

The Strategies Management for High Achievements in Moral School
of Primary Schools in Phetchabun Province

นงลักษณ์ ใจฉลาด¹ อนันต์ นามทองตัน²

Nongluck Jaichalad, Anan Namthongton

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบและเพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สูงของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน มี 2 ขั้นตอน คือการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สูงของโรงเรียนประถมศึกษา โดยการสังเคราะห์องค์ประกอบและรายการ จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล และแบบสังเคราะห์ข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สูงของโรงเรียนประถมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ 12 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1. การศึกษาองค์ประกอบ พบว่า มี 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน 2) การบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียน 3) การจัดการเรียนการสอนของครู 4) การเรียนรู้และคุณภาพนักเรียน 5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน มี 14 องค์ประกอบย่อย และ 50 รายการ 2. การสร้างกลยุทธ์ พบว่า มี 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน 2) การบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียน 3) การจัดการเรียนการสอนของครู 4) การเรียนรู้และคุณภาพนักเรียน 5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน มี 14 องค์ประกอบย่อยและ 50 รายการ โดยจำแนกกลุ่มรายการของกลยุทธ์ตามหลักการวิเคราะห์เชิงระบบ แยกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปัจจัยนำเข้า (Inputs: I) จำนวน 10 รายการ กลุ่มกระบวนการ (Process : P) จำนวน 32 รายการและกลุ่มผลผลิต (Outputs : O) จำนวน 8 รายการ โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ในภาพรวมกลยุทธ์ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords): กลยุทธ์; การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม; ผลสัมฤทธิ์สูง

Received: 2022-06-14 Revised: 2022-07-06 Accepted: 2022-07-15

^{1 2} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: dr.nongluck@psru.ac.th

Abstract

The purposes of this research were to study the elements and to construct the strategies management for high achievements in moral school of Primary schools in Phetchabun Province. The research methods was mixed method had 2 steps; step 1. The study the elements of management for high achievements in moral school of Primary schools , Synthesis elements and items of management for high achievements in moral school of Primary schools from document, concept, theory and research, Data were collected by data record form and Synthesis form, Data were analyzed using content synthesis. Step2.To construct the strategies management for high achievements in moral school of Primary schools. 12 experts were selected by purposive selection. Five-rating scale questionnaire was used as a research instrument with item objective congruence between .80 – 1.00 and reliability of .97. Data were analyzed using statistics, including mean and standard deviation. The findings of this research were as follows; 1.The elements were 5 core elements; 1) the school 2) the school administrator 3) the teacher s 4) the students and 5) the parent of student with 14 small elements and 50 items. 2. The construct of strategies were 5 core elements; 1) the school 2) the school administrator 3) the teachers 4) the students and 5) the parent of student with 14 sub elements and 50 items. Conduct groups of the strategies into 3 groups by system analysis principle; Inputs 10 items, process 32 items and outputs 8 items.

Keywords: Strategies; Moral School Management; High Achievements

บทนำ (Introduction)

โครงการโรงเรียนคุณธรรม เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานเดินตามรอยเบื้อง พระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการศึกษาได้เร่งรัดพัฒนาให้เยาวชนมีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ได้จัดทำโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” เพื่อพัฒนาโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น ซึ่งรูปแบบของโรงเรียนคุณธรรมเป็นเรื่องที่ไม่ซับซ้อนและทำได้ง่าย สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนได้จริง ช่วยให้พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ลดลง เสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น ถือว่าเป็นการพัฒนาเยาวชนได้อย่างยั่งยืน (มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560)

หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้มุ่งเน้นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองของโลก คือ ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้

อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ (กรมวิชาการ, 2551) สอดคล้องกับนโยบายโครงการโรงเรียนคุณธรรม ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีกรอบแนวคิด 5 ด้าน คือ พอเพียง กตัญญู ซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบและอุดมการณ์คุณธรรม ซึ่งคุณธรรมเหล่านี้จะส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้วิเคราะห์ไว้ว่า การปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับเยาวชนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต้องกระทำเป็นอย่างยิ่งและทำเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง โดยบุคคล กลุ่มคนสถาบัน องค์กรต่างๆ และวัยที่ต้องเน้นย้ำเป็นอย่างยิ่งคือวัยเด็กซึ่งในการพัฒนาประเทศจะต้องกระทำทั้งทางด้านวัตถุและด้านจิตใจไปพร้อมๆ กันจึงจะเกิดผลดี การพัฒนาคุณภาพด้านจิตใจให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ได้จะต้องเป็นคนที่มีความคุณธรรมจริยธรรม เพราะเป็นรากฐานแห่งความเจริญรุ่งเรืองมั่นคง ความสุขของบุคคลและประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553)

ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้เด็กและเยาวชนหลงใหลไปกับวัฒนธรรม ค่านิยม ที่ไม่ถูกต้อง การนำเสนอข่าวผ่านสื่อต่างๆ ส่วนมากมักมุ่งเน้นนำเสนอภาพและเหตุการณ์ในด้านลบซึ่งส่งผลให้เด็กและเยาวชนกล้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสมมากขึ้นในขณะที่เด็กและเยาวชนที่มีความประพฤติดีกลับขาดพื้นที่และโอกาสที่ดีในการได้รับยกย่อง การส่งเสริมให้กำลังใจ ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ชัดเจนแล้วว่าสังคมไทยกำลังเผชิญกับปัญหาความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นอย่างมาก (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, 2552) เด็กและเยาวชน มีค่านิยมที่แตกต่างไปจากเดิม มีความผิดใฝ่ทางวัตถุมากกว่าการพัฒนาด้านจิตใจก่อให้เกิดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ก้าวร้าว ผิดศีลธรรม เห็นผิดเป็นชอบ ไม่มีระเบียบวินัย ไม่อดทนไม่ใฝ่เรียนรู้ เห็นแก่ตัว เป็นปัญหาสังคมที่หน่วยงานต่างๆ โรงเรียน รวมถึงบุคคลหลายฝ่ายต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554: 19) เพราะในขณะนี้เด็กและเยาวชนไทยขาดการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ยั่งยืน ซึ่งสถาบันการศึกษาต้องการผลิตและพัฒนาให้นักเรียน นักศึกษาเป็นคนที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรมมีค่านิยมที่ดีและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระครู ประโชติ จันทวิมล, 2555) จึงกล่าวได้ว่าปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชนเป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงโดยเฉพาะการหลงใหลไปกับกระแสสังคมผิดเพี้ยน เน้นวัตถุ เน้นบริโภค ละเลยสิ่งที่เป็นความดี ความจริงและความงาม ทำให้ประเทศโดยรวมถอยหลังจึงจำเป็นที่เยาวชนคนไทยต้องช่วยกันสร้างความดีให้บ้านเมือง (เกษม วัฒนชัย, 2560)

จากข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ มีโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาเข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม จำนวน 498 แห่ง จำนวนนักเรียน 63,664 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์, 2563) โดยโรงเรียนทุกแห่งมีเป้าหมายที่จะดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม ให้บรรลุผลตามเกณฑ์การประเมินของสำนักงานคณะกรรมการ

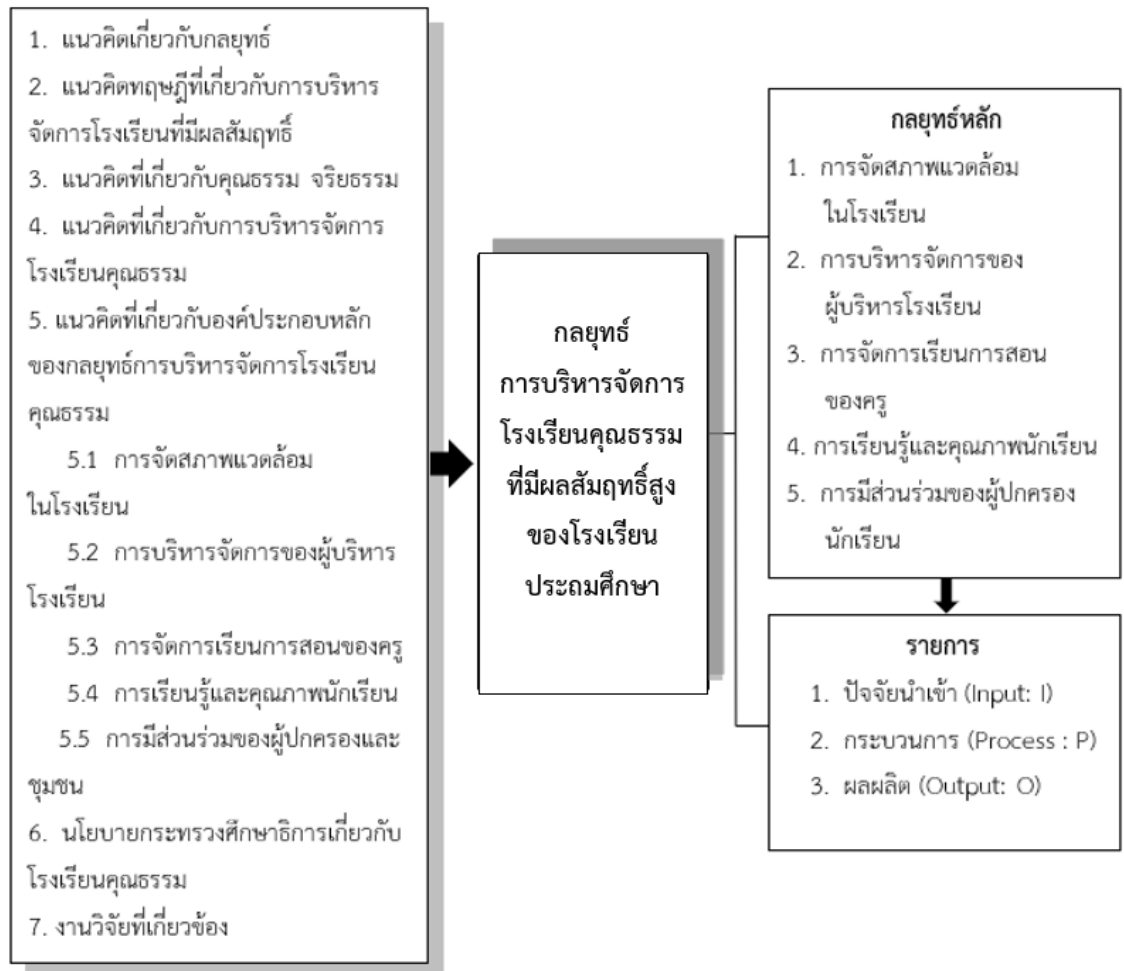
การศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 4 มาตรฐาน 7 ตัวบ่งชี้ 24 ประเด็นพิจารณา ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นสำคัญในการเร่งรัดพัฒนาให้ประสบความสำเร็จและให้การดำเนินโครงการผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งในการดำเนินงานโรงเรียนจำเป็นต้องมีทิศทางที่ชัดเจนในการพัฒนาที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนอย่างแท้จริงโดยเฉพาะโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาที่เป็นผู้เรียนในวัยเยาว์ ควรต้องมีแนวทางการปฏิบัติอันจะนำไปสู่การจัดกิจกรรมที่ปฏิบัติจริงได้อย่างเป็นรูปธรรม ในการเสริมสร้างคุณธรรมผู้เรียนตามกรอบแนวคิดคุณธรรม 5 ประการ ประกอบด้วย 1) พอเพียง 2) กตัญญู 3) ซื่อสัตย์สุจริต 4) ความรับผิดชอบ 5) อุทิศตน ซึ่งจะส่งผลให้การประเมินมาตรฐาน ด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านนักเรียนเป็นไปเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

คณะผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาหาแนวทางอันเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการส่งเสริมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ที่ยังไม่สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จเป็นไปตามกรอบแนวคิดและเกณฑ์การประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเมื่อได้กลยุทธ์และกิจกรรมที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติโรงเรียนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของตนได้ จะช่วยให้การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมได้พัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ส่งผลให้ผู้เรียนและเยาวชนเติบโตเป็นคนดีมีคุณธรรม มองโลกในแง่ดี เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของผู้อื่นและสังคม โดยบุคลากรเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา ช่วยกันจรรโลงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สูงของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สูงของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework Research)

แผนภาพ 1 แสดง 5 องค์ประกอบหลักของการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สูง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method Research) มี 2 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สูงของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แหล่งข้อมูลการวิจัย เป็นเอกสาร หลักการ ทฤษฎี การวิจัย แนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์ การบริหารจัดการที่ผลสัมฤทธิ์ แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรม การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม

2. เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล แบบสังเคราะห์ข้อมูล

3. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาลักษณะร่วม (Common Character) ของเนื้อหาและดำเนินการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Synthesis) เพื่อกำหนดองค์ประกอบและรายการกลยุทธ์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สูงของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือการวิจัย เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีลักษณะของแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence : IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องทั้งหมดอยู่ระหว่าง 0.8-1.00 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการทดลองใช้ (Try Out) และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับร้อยละ 97 มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 -1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ 0.97 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย (Research Results)

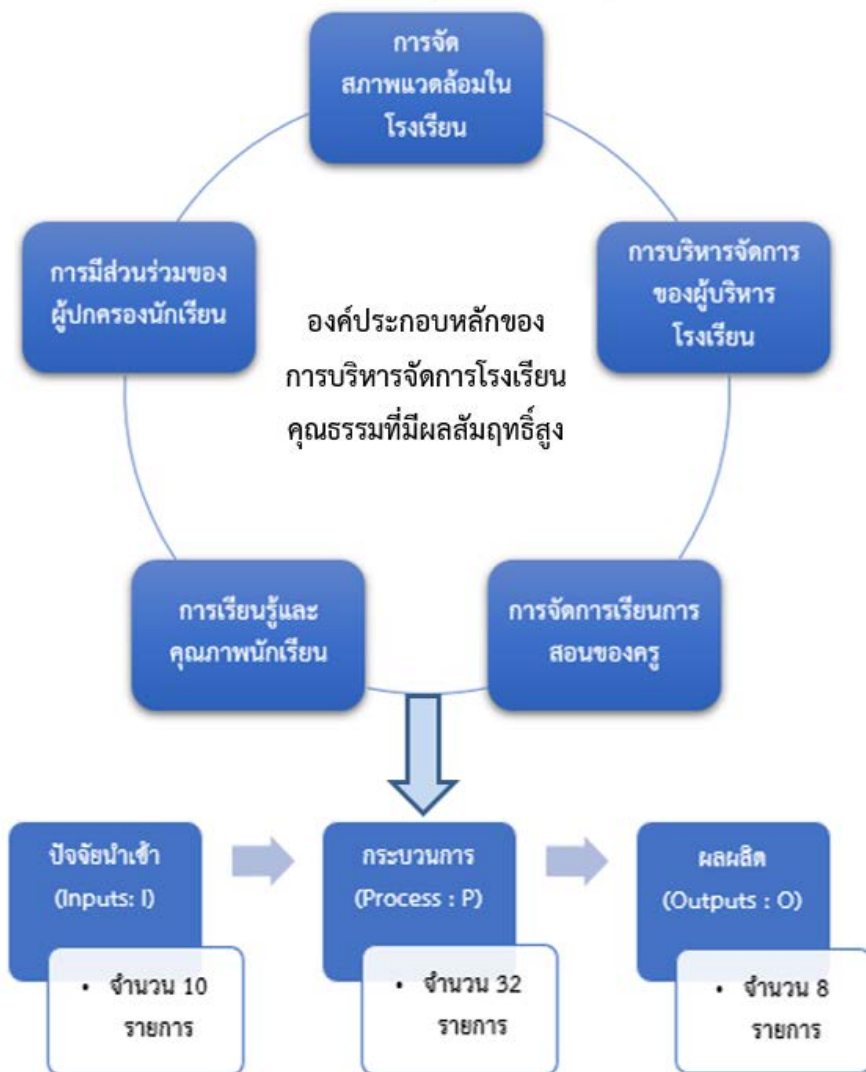
ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบของการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สูงของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า มี 5 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย 1) การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน 2) การบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียน 3) การจัดการเรียนการสอนของครู 4) การเรียนรู้และคุณภาพนักเรียน 5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน มี 14 องค์ประกอบย่อยและ 50 รายการ โดยแสดงดังภาพ

แผนภาพ 2 แสดง 5 องค์ประกอบหลักของการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สูง

2. ผลการสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สูงของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า มี 5 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย 1) การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน 2) การบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียน 3) การจัดการเรียนการสอนของครู 4) การเรียนรู้และคุณภาพนักเรียน 5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน มี 14 องค์ประกอบย่อยและ 50 รายการ จำแนกกลุ่มรายการของกลยุทธ์ตามหลักการวิเคราะห์เชิงระบบแยกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปัจจัยนำเข้า (Inputs: I) จำนวน 10 รายการ กลุ่มกระบวนการ (Process : P) จำนวน 32 รายการและกลุ่มผลผลิต (Outputs : O) จำนวน 8 รายการ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดโดยแสดงดังภาพ

แผนภาพ 3 แสดงกลยุทธ์ของการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สูง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลเฉพาะส่วนที่สำคัญเท่านั้น ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาขององค์ประกอบของการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สูงของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า มีจำนวน 5 องค์ประกอบหลักคือ 1) การจัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียน 2) การบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียน 3) การจัดการเรียนการสอนของครู 4) การเรียนรู้และคุณภาพนักเรียน 5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบความคิดการวิจัยและแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบในการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์ ที่สังเคราะห์ได้จากแนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา ตลอดจน

ผลการวิจัยทางการศึกษา เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับความต้องการในการกำหนดทิศทางเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณภาพนักเรียน อันเป็นความประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการพัฒนาครูและบุคลากร นักเรียน และโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีความสุขในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน **สอดคล้องกับ** กระทรวงศึกษาธิการ (2561) ได้กล่าวไว้ว่า ในการเสริมสร้างคุณธรรมของผู้บริหาร ครู และนักเรียน ตลอดจนความร่วมมือกับชุมชนตามนโยบายโรงเรียนคุณธรรมถือเป็นเสน่ห์ของโครงการนี้ เพราะที่ผ่านมามีโรงเรียน กว่า 200 แห่ง ได้นำรูปแบบโรงเรียนคุณธรรมไปใช้และประสบความสำเร็จ ซึ่งนอกจากจะทำให้คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนดีขึ้นแล้ว ยังทำให้ผลการเรียนดีขึ้นอีกด้วย โดยสังเกตได้จากผลการจัดอันดับคะแนนการสอบระดับชาติที่ดีขึ้น และจำนวนนักเรียนที่สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้มากขึ้น ที่สำคัญส่งผลให้นักเรียนเป็นคนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีความสุขในการดำรงชีวิตเพิ่มขึ้น **สอดคล้องกับ** ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กำหนดเป้าหมายประชากรวัยเรียน มีกิจกรรมปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรมโดยกำหนดแนวทางการพัฒนาในการปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีวินัย จิตสาธารณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนี้ 1) ส่งเสริมการเลี้ยงดูในครอบครัวที่เน้นการฝึกเด็กให้รู้จักพึ่งพาตนเอง มีความซื่อสัตย์ มีวินัย มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบในรูปแบบกิจวัตรประจำวัน ให้พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นแบบอย่าง 2) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย จิตสาธารณะ รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมภายในและนอกโรงเรียน 3) ปรับวิธีการเผยแพร่หลักศาสนาให้มุ่งชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสอนที่เข้าใจง่ายและปฏิบัติได้จริง 4) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ 5) จัดสื่อการสร้างสรรคในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงาม 6) นำวัฒนธรรมที่ดีงามที่พึงประสงค์ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน **สอดคล้องกับ** ไพศาล มั่นนอก และไพฑูรย์ สิลารัตน์ (2557) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม พบว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคมโดยใช้กลยุทธ์ 5 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์การเข้าค่ายคุณธรรม 2) กลยุทธ์การสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม 3) กลยุทธ์วันพุทธพบพระละกิเลส 4) กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในชีวิตประจำวัน 5) กลยุทธ์ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมี 6 กิจกรรมย่อย คือ 1) กิจกรรมการปลูกมะนาว 2) กิจกรรมการปลูกผักพื้นบ้าน 3) กิจกรรมการเลี้ยงปลา 4) กิจกรรมการเลี้ยงกบ 5) กิจกรรมการเพาะเห็ดภูฐาน 6) กิจกรรมการทำนาข้าวหอมนิล ผลการปฏิบัติการพบว่า นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนโดยการจัดกิจกรรมเสริมและการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมทำให้นักเรียนมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ดีขึ้น **และสอดคล้องกับ** เสน่ห์ คำปิ่น และ วลัยพร ศิริภิรมย์ (2558) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการดำเนินงานโครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ สำนักงาน

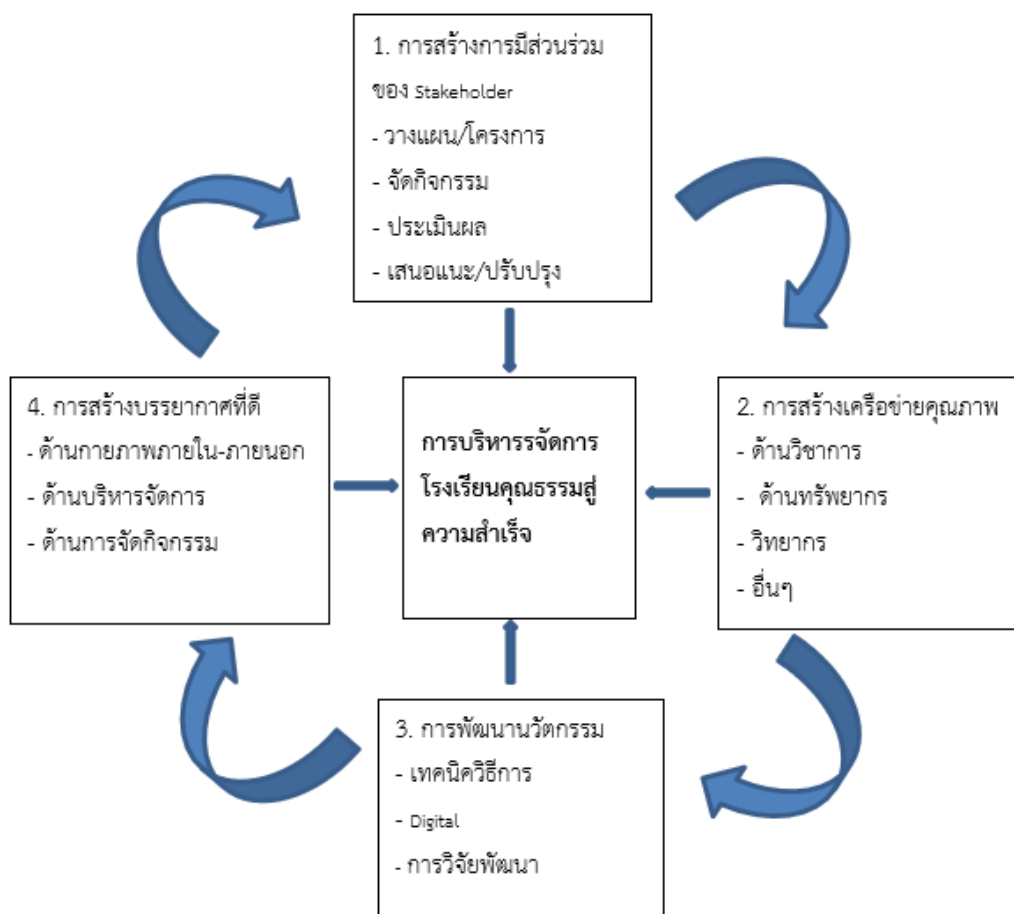
ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ของโรงเรียนชัยบาดาลพิทยาคม จังหวัดลพบุรี ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานโครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมฯ พบว่า ด้านการประเมินผลโครงการและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือด้านการดำเนินงานโครงการ ส่วนด้านการเตรียมการดำเนินงานโครงการ เป็นด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการดำเนินงานโครงการในการพิจารณาภาพรวม พบว่าสภาพปัจจุบันในด้านการเตรียมการดำเนินงานโครงการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนได้มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมฯ เพื่อให้บุคลากรทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจและมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการเตรียมการดำเนินงานโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนได้มีการจัดหาเอกสาร แหล่งข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมฯ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวคิดในการดำเนินงานเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) ด้านการดำเนินงานโครงการในการพิจารณาภาพรวม พบว่าสภาพปัจจุบันในด้านการดำเนินงานโครงการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมให้กับนักเรียนเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3) ด้านการประเมินผลโครงการและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการพิจารณาภาพรวม พบว่าสภาพปัจจุบันในด้านการประเมินผลโครงการและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนได้กำหนดให้มีการประเมินผลในระหว่างการทำโครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมฯ เพื่อนำมาปรับปรุงโครงการอย่างต่อเนื่องเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สภาพที่พึงประสงค์ด้านการประเมินผลโครงการและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนได้กำหนดให้มีการประเมินผลกิจกรรม/โครงการ เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. ผลการสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สูงของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า มี 5 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย 1) การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน 2) การบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียน 3) การจัดการเรียนการสอนของครู 4) การเรียนรู้และคุณภาพนักเรียน 5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน รวม 14 องค์ประกอบย่อยและ 50 รายการ โดยจำแนกกลุ่มรายการของกลยุทธ์ตามหลักการวิเคราะห์เชิงระบบ แยกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปัจจัยนำเข้า (Inputs: I) จำนวน 10 รายการ กลุ่มกระบวนการ (Process : P) จำนวน 32 รายการและกลุ่มผลผลิต (Outputs : O) จำนวน 8 รายการ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด **ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสร้างกลยุทธ์ได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นแหล่งข้อมูลจากแนวคิดการพัฒนาโรงเรียนที่เป็นแนวคิดสมัยใหม่ที่ได้รับการยอมรับจากนัก**

การศึกษาอย่างกว้างขวางและความหลากหลาย รวมถึงการเน้นให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและคำนึงถึงบริบทของผู้บริหาร ครู นักเรียน และสภาพทั่วไปของโรงเรียนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการสังเคราะห์กลยุทธ์ขึ้นอย่างเป็นระบบและได้นำแนวคิดแบบวิเคราะห์ระบบ (systems analysis) มากำหนดรายการปฏิบัติ ซึ่งช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานจริงเกิดความสะดวกในการดำเนินการบูรณาการทำให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลในระดับสูงหากนำกลยุทธ์ไปใช้ผู้เชี่ยวชาญจึงมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด สอดคล้องกับพิริยะ ผลพิรุฬห์ (2552) ได้กล่าวไว้ว่า กลยุทธ์ที่มีระบบการสร้างหรือพัฒนาเป็นอย่างดีจะส่งผลดังนี้ 1) กลยุทธ์จะช่วยให้ผู้บริหารตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลง 2) กลยุทธ์จะทำให้มีทิศทางในการดำเนินงานองค์กรที่ชัดเจน 3) กลยุทธ์จะทำให้องค์กรสามารถสร้างผลตอบแทนที่เหนือกว่าคู่แข่งได้ 4) กลยุทธ์จะยกระดับองค์กรให้สามารถบรรลุประสิทธิภาพและการมีประสิทธิผล 5) กลยุทธ์จะช่วยให้ผู้บริหารมีการทำงานลักษณะเชิงรุกคือสามารถคาดการณ์เหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นหรือเป็นฝ่ายรุกมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายรับและสอดคล้องกับ ฮินคู (Hrinco. 1992) ได้ทำการวิจัย เรื่อง มโนทัศน์ของประสิทธิผลองค์กรโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความชัดเจนด้านมโนทัศน์ประสิทธิผลองค์กร ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบประสิทธิผลองค์กรที่พบในวรรณกรรม คือ รูปแบบการจัดการทรัพยากรทั้งระบบ (a system resource model) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการทรัพยากรทั้งระบบ และเป็นรูปแบบที่วัดประสิทธิผลจากความสามารถขององค์กรในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด การที่จะตัดสินว่าองค์กรนั้นๆ มีประสิทธิผลก็ต่อเมื่อองค์กรนั้นอยู่รอดและมีการเติบโต ผลการวิจัยจึงปรากฏเช่นนี้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการศึกษาครั้งนี้ได้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สูงของโรงเรียนประถมศึกษาที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติการ สรุปดังแผนภาพ 4

แผนภาพ 4 แสดงองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาเป็นเครื่องมือและเป็นกลไกในการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนคุณธรรมอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่องและใช้เป็นกรอบแนวทางในการสังเคราะห์ผลงานของโรงเรียนในการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมให้บรรลุผลสำเร็จและมีผลสัมฤทธิ์ต่อไป

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำกลยุทธ์นี้ ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานโรงเรียนได้ โดยอาจให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการสังเคราะห์รายละเอียดของกลยุทธ์ย่อย รายการแล้ว พัฒนากิจกรรมที่โรงเรียนต้องปฏิบัติเพิ่มเติมในการเสริมจุดเด่น พัฒนาจุดด้อยของงาน จะช่วยให้การปฏิบัติของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันและคณะกรรมการโรงเรียนหรือชุมชนสามารถประยุกต์ใช้กลยุทธ์ฯ นี้ ในการสนับสนุนช่วยเหลือ ให้ข้อเสนอแนะ เป็นที่ปรึกษา ในการพัฒนาโรงเรียนที่เกี่ยวข้องตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายได้ ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานของโรงเรียนเกิดประสิทธิผลได้อีกทางหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาที่มีกลยุทธ์หลัก 5 กลยุทธ์ มี 14 องค์ประกอบย่อยและ 50 รายการในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์ ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่จะส่งผลต่อการเตรียมพร้อม การพัฒนาตามเกณฑ์ก้าวหน้าของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และประเด็นพิจารณา เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุ ผลสัมฤทธิ์ในระดับสูงขึ้น

2.2 การวิจัยกลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการเพียงในระดับประถมศึกษาเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรได้ทำการวิจัยเชิงบูรณาการกลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์สำหรับโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน เยาวชนและร่วมกลุ่มคนในสังคมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *นโยบายกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับโรงเรียนคุณธรรม*. สืบค้น 29 มกราคม 2561, จาก <http://www.moe.go.th/moe/upload/news20/FileUpload/510>
- กรมวิชาการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2552). *การวางแผนกลยุทธ์และการวิเคราะห์โครงการ*. กรุงเทพฯ: ไทยพัฒนารายวันการพิมพ์.
- ไพศาล มั่นนอก และไพฑูรย์ สิลารัตน์. (2557). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดเล็ก:กรณีศึกษาของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม. กรุงเทพฯ: *วารสารสุทธิปริทัศน์*. 28(88), 99-117.
- มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). *คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2552). *บันทึกความสำเร็จ* "เยาวชนไทยทำดี
ถวายในหลวง. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค.
- เสนห์ คำปิ่น และวลัยพร ศิริภิรมย์. (2558). การดำเนินงานโครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ศูนย์
โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ของ
โรงเรียนชัยบาดาลพิทยาคม จังหวัดลพบุรี. *Journal of Education*, 10 (3), 113–
125.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2553). *รายงานการวิเคราะห์
สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทยปี 2553*. กรุงเทพฯ: สศช.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *รายงานการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม
คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.มาตรฐานและ
ตัวชี้วัด*. กรุงเทพฯ: ธนธัชการพิมพ์.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์. (2563). *ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา พ.ศ 2563*.
เพชรบูรณ์: เอกสารอัดสำเนา.
- Hrinco. (1992). *The concept of organization effectiveness*. Doctoral dissertation,
Department of Educational Administration, Graduate School, University of
Toronto.